

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ԴԱՍԵՐ ԱԿԵՏԱՐԱՆԷՆ

«Երանելի է մանաւանդ Տալմ
Բաժնի առեւելք»։ (Գրծ. Ի. 35)։

Դրամը չահելու և զործածելու կերպին վրայ ի՞նչ է Աւետարանին հայեացքը, առիկա բացատրեցինք մեր անցեալ Դասին մէջ։ Այս անգամ պիտի խօսինք զրամ տալու առաքինութեան վրայ, իբրեւ սկզբունք, զոր Սուրբն Պօղոս զործադրեց իր առաքելութեան շրջանին. այսինքն՝ Տալմ երբ ունիս, և չժամրանայ ուրիշներուն վրայ երբ դուն կարող ես աշխատիլ և վաստիկի ֆուտպուստի։ Կարելի է ըսել թէ Պօղոս Առաքեալ ծայրայեղութեան տարաւ աւետարանական այս սկզբունքը իր անձին վրայ, նորակազմ Եկեղեցւոյն տալու համար Աւետարանի ամէնէն կենսական գասերէն մէկը։ Ինքն, իբրեւ զործիչ Աւետարանի գաշտին մէջ, իրաւունք ունէր իր վարձքըն ստանալու իր զործէն, իր աշխատութենէն. վասն զի մշակը արժանի է իր վարձքին. բայց Պօղոս որովհետեւ փոքրիկ արհեստ մը գիտէր (վրանակար էր) և կրնար առոր վաստակով հոգալ իր ապրուստը, հեռաւարար զոհացաւ այդչափով, և իր օրինաւոր վարձքը թողուց տեղական եկեղեցիներու պէտքերուն, և առոր փոխարէն բարեկեցիկ եկեղեցիներէն ուղեց չքաւոր եկեղեցիներուն տալու համար։

Սիրաք իմաստուն (Դ. 35) ըսած էր իրեն ժամանակակիցներուն. «Մի՛ լիցիս յօծար յառնուլն ձեռօք, և ի Տալմ՝ կարկամ»։ Այսինքն՝ դիւրին դիւրին զրամ մի՛ առնէր մէկէ մը, ոչ ալ տալու առեն ժըլատ եղիր. աւելի պարզօրէն՝ ուրիշներէն բան մը մի՛ առնէիր, բնդհակառակն առատաձեռն եղիր զուն։

Պօղոս սակայն բոլորովին տարբեր պատգամ մը կուտայ. առնելիս աւելի Տալմ աղիկ է, զետեղ տալով թէ այս սկզբունքը ուղղակի Տէր Եփեսոս Բրիտանիան է, թէ և չորս Աւետարաններէն ունէ մէկին մէջ չէ արձանագրուած այդ։ Շատ թանկագին է

սակայն Պօղոսի հաւատումը թէ այս խօսքերը նոյն ինքն Փրկչին խօսքերն են («զոր ինքն խոսկ ասաց»)։

Դրամ տալը հաճոյք մըն է ինքնին, կամ շատ հաճելի պարտականութիւն մը, երբ մարդ ունի։ Այս հաճոյքը կ'զգայ տըւող մարդը այնքան խորունկ կերպով և զիտակցութեամբ, որ շատ ինքն կը շահի դաշն արդար վաստակով. վասն զի հաճոյքը արդար շահի տալուն մէջ և զիտակցութեամբ տալուն մէջ է։ Հայ-Բրիտանիայ բարքերու մէջ կ'այ այս զիտակցութիւնը։ Հայերէն հին ձեռագիրներու ասացողները խնամքով զիտակ կուտան թէ այս զիտքը այսինչին հալալ=արդար վաստակին արդիւնքով գնուած (ստացուած) և նուիրուած է եկեղեցւոյն։ Վասն զի զոգցուած կամ զարնուած զրամը տալ ունէ բարեկործական նըպատակի, տուողի հոգիէն և էութենէն չի հոսեցնէր հաճոյքի զգացումը։

Մարդկութեան բոլոր աշխատութիւններն ու զործերը կը դառնան համազործակցութեամբ։ Քննելէք ձեր հագուստն ու կապուստը, ձեր ապրուստը, ձեր արհեստներն ու զրամ վաստակելու բոլոր միջոցները, առնց ամէնքն ալ աշխատակցութեան մը, ընկերային լայնածաւալ զործակցութեան և համազործակցութեան մը արդիւնքներն են։ Քննէ, ուսումնասիրէ կօշիկներդ, և տես թէ անոր կաշիները որ կենդանիներէն առնուեցան և մինչև որ կօշիկ եղան և դուն զանոնք կրցար գնել և անցընել ոտքերուդ՝ ի՞նչ կերպերէ և ի՞նչ ձեռքերէ անցան։ Այսպիսի վերլուծում մը բաւական պիտի լուսարանէ քեզի թէ ի՞նչ է համազործակցութիւն ըսուածը, և ի՞նչ է մենէ իւրաքանչիւրին բաժինը առոր մէջ, և նոյն խոսք ի՞նչ է մեր շահն ու վաստակը։

Տալմ ընկերութեան կենսական պէտքերուն՝ ուրիշն փոխադարձութիւն մըն է այն ընկերութեան, որու անդամներուն համազործակցութեամբ կը հոգանք մեր պէտքերը, կը վաստակինք, կը ծախսենք. անդադրում փոխադարձ յարաբերութիւններ, անտեսազիտական օրէնքի մը հիմնունք մըն։

Հոս խնդիր չի կրնար ըլլալ զործակիցներուն կարողութիւններուն և ընդուն-

նակութիւններուն իրարմէ ունեցած տարբերութիւնները. որովհետեւ այդչափը հասկընալի է ինքնին. խնդիրը համադրեալացութեան վրայ է, և իւրաքանչիւր անձ իր կարողութեան և ընդունակութեան չափով է որ կը գործակցի և կ'աշխատի իր վաստակն ու շահը ապահովելու համար:

Այս պայմաններու մէջ տալ իրրեւ ըսկըզուէք անհրաժեշտ է. վասն զի իւրաքանչիւր սք իր շահին իր կարողութիւններուն համեմատ կուտայ, և արդէն տալու առաքինութեան հիմը կը կազմէ այդ կարողութեան համեմատականութիւնը, հերիք է որ արդարութեամբ և իրաւամբ տայ մէկը իր կարողութեան համեմատ:

Աղքատ և այլի կենջ լուծային արժէքը եթէ չատ բարձր գնահատուեցաւ մեր Փրկչին կողմէն, պատճառը այս համեմատականութիւնն էր. որովհետեւ հարուստներ իրօք չատ տուին, բայց չտուին իրենց ունեցածին համեմատութեամբ. իսկ աղքատիկ այլի կենը, իր բոլոր ունեցածը տուաւ (Դկս. ԻԱ. 1-4), և սպիկա համեմատութիւն չէր վերցներ:

Հին կտակի մէջ տալու համեմատականութիւնը ճշգրտած էր օրէնքով: Ընկերային, պէտքերու համար ամէն մարդ պիտի տար իր ունեցածներուն տասանորդը: Եւ մենք գիտենք Աւետարանէն որ Հիւն Կռակի մարդիկ իրենց գձուձ շահերուն յարմարացոյցին տասանորդի օրէնքը. չնչին բաներու մէջ ճշգրիտ էին տասանորդելու իրենց ունեցածները, բայց արժէքաւորներու մէջ կը խորէին:

Իսկ արդի աշխարհին մէջ ամէն մէկ կառավարութիւն իր երկրին յատուկ օրէնքով կը սահմանէ իր առնելիք տուրքերն ու հարկերը. և հոր օրինակ, Ամերիկա իր քաղաքացիներուն հարստութեան զուտ շահը հիմ բռնած է իր առնելիք տուրքերուն, որ կը նշանակէ թէ Ամերիկեան կառավարութիւնը կերպով մը ընկեր է իր քաղաքացիներու զուտ շահերուն:

Իսկ կրօնական, բարեգործական տուրքեր պետական խտտութեամբ և ճշգրտութեամբ չեն պահանջուիր, ատիկա զրեթէ

թողուած է անձնիւր մարդու խղճմանքին, գիտակցութեան, զգացումներուն, և այլն. այսինքն բարոյագիտական (էթիք) հարկ մը:

Եւ Հայ ժողովուրդին մէջ, որ իր կեղտերը իր մէջը լուացող ժողովուրդ մըն է, տալու հարկը և կերպը իր քրիստոնէական բարոյագիտութեան լման արտայայտութիւնը եղած է:

Մեր բնաշխարհին բոլոր ժողովրդական հաստատութիւնները և առոնց պահպանութիւնն ու կառավարութիւնը, Հայ ժողովուրդին տալով միայն յաջողած են:

Այսօր սակայն այս տուող ժողովուրդը ուզողի վիճակին մէջ է: Իր ունեւոր զաւակները տալու են մա՛նաւանդ աւետարանական մտքով և ոգիով. այսինքն՝ գիտնալով որ երանելի է տալը, օրհնեալ բան մը կայ տալու մէջ. կայ գիտակցութեան հաճոյքը, պարտք մը կատարելու հաճոյքը, հաճոյք մը գերապոյն, որ չի բացատրուիր. այդ հաճոյքը բարոյական է, բանաստեղծական է, կրօնական է, վերջապէս իրականութիւն մըն է, այնպէս որ տուողը միայն գիտէ և կ'չգայ զայն, և բառերով ու խօսքերով չի բացատրուիր:

Տալու աւետարանական օծութիւնը զժրախտաբար սկսած է կորսնցնել իր թարմութիւնը անոնց վրայ որ ունին:

Եւ տալու առաքինութեան վրայ այսօր աւելցած է ուզելու հարկը, ուզել այս ու այն պէտքի և կարօտութեան անունով: Եւ այս կերպով ուզելը կենդանի նահատակութիւն մըն է ուզողին համար մա՛նաւանդ երբ ունեւորը ժլատ է. զժկամակ է, յոգնեցնող է, խժժող է, մէկ խօսքով՝ տուող մը չէ. այնպէս որ իրականութեան մէջ աւելի դիւրին և տալը քան քի ուզելը, «բերան ծռելը»:

Պէտք է վերադառնալ տալու աւետարանական բմբռնումին և կերպին, վասն զի այդ բմբռնումին ու կերպին մէջ է զբրամ տալու առաքինութիւնը և հաճոյքը:

Բ. Ե.

